

Vesihuollon maksut ja vesihuoltolaitoksen talouden hallinta

Vesiosuuskunnat, kuntien
vesihuoltolaitokset ja kunnat -opas

Esityksen sisältö

- Vesihuollon maksut
- Kustannusten kohdentaminen eri maksuille
- Taksan laatiminen
- Taloussuunnittelu

Vesihuoltolaitoksen maksut ja taksa

Vesihuollon maksut vesihuoltolaissa

- Vesihuollon maksuista säädetään vesihuoltolain (119/2001) 18 ja 19 §:ssä
- Maksuilla tulee kattaa:
 1. juoksevat käyttömenot
 2. poistot
 3. uus- ja korjausinvestoinnit
- Saneeraustarve ja –kustannukset otettava huomioon maksujen tasossa
- Kustannusvastaavuuden kautta voidaan varmistaa laadukkaat ja turvalliset vesihuoltopalvelut

Kustannusten kattavuus, kohtuullisuus ja tasapuolisuus

- Kustannusvastaavuus tulee sisäistää kaikessa vesihuollon maksuja koskevassa päätöksenteossa
- Vesihuollon kustannuksiin vaikuttavaa se, miten eri toiminnot toteutetaan: vedenhankinta, jäteveden puhdistaminen, verkostojen saneeraaminen
 - » Vesihuoltolaitoksen maksuja ei voi perustella naapurilaitoksen maksujen tasolla
 - » Naapurilaitoksen maksut eivät saa olla esteenä maksujen tarkistuksille → kohtuullisuus ja tasapuolisuus ei tarkoita tätä!
- Maksujen tarkistuksia pitäisi tehdä useilla laitoksilla nykyistä useammin → varmistetaan kustannusten kattavuus jatkuvasti

Maksujen muodostama kokonaisuus

- Vesihuoltolain mukaan käyttömaksun on oltava yhtä suuri koko vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella
 - » Koskee kuluttaja-asiakkaita, ei esimerkiksi muita vesihuoltolaitoksia tai teollisuutta
- Vesihuollosta tulisi periä perus- ja liittymismaksuja sekä tarpeen mukaan muita palveluperusteisia maksuja
 - » Kyseisten maksujen tulisi olla erisuuruisia eri alueilla
→ aiheuttamisperiaate

Kustannusten kohdentaminen eri maksuille

- Vesihuollon kustannukset kohdennetaan eri maksuille niiden aiheutumisen perusteella
 - » Käyttömaksu: talousveden tuotanto- ja siirtoprosessin kustannukset, jätevedenpuhdistuksen ja sen siirtämisen kustannukset, osa ylläpito- ja saneerauskustannuksista → **käyttömenot, jotka riippuvat kulutetusta vesimäärästä**
 - » Perusmaksu: verkostojen ylläpito- ja hallinnointikustannukset, muut kiinteät kustannukset → **käyttömenot, jotka eivät riipu kulutetusta vesimäärästä**
 - » Liittymismaksu: verkostojen rakentamiseen ja laajentamiseen liittyvät kustannukset → verkostojen laajentamista ei tule rahoittaa käyttömaksuilla

Kustannusten kohdentaminen eri maksuille

- Vesihuolto on pääomavaltainen toimiala → kiinteiden kustannusten osuus on merkittävä
 - » Perus- ja liittymismaksut tulee asettaa riittävälle tasolle menorakenteeseen nähden
 - » Mitä suurempi verkosto-osuus yhtä liittyjää kohden on, sitä suurempi pitäisi olla perusmaksun osuus perus- ja käyttömaksun muodostamasta kokonaisuudesta
- Maksujen kohdentaminen lisää vesihuollon kustannusten läpinäkyvyyttä

Kustannusten kohdentaminen aiheuttamisperiaatetta noudattaen

- Kustannukset on kohdennettava aiheuttamisperiaatteen mukaisesti myös kunkin maksun "sisällä" → erisuuruiset perus- ja liittymismaksut
- Esimerkkejä perusmaksusta
 - » Verkoston ylläpitokustannukset (kiinteistöä kohden) ovat tietyllä alueella korkeammat syrjäisen sijainnin, haastavien maasto-olosuhteiden, pitkien linjojen tai pumppaamoiden suuren määrän vuoksi → kustannusten perusteella määritetään alueelle korkeampi perusmaksu
 - » Vesihuoltolaitosten yhdistyessä toisen vesihuoltolaitoksen verkostoalueen korjausvelka on merkittävästi suurempi → vaadittavien investointien ja toimenpiteiden perusteella määritetään korkeampi perusmaksu

Kustannusten kohdentaminen aiheuttamisperiaatetta noudattaen

- Esimerkkejä liittymismaksusta
 - » Rakentamiskustannukset (kiinteistöä kohden) ovat korkeammat sijainnin, maasto-olosuhteiden tai muun syyn vuoksi → liittymismaksu määritetään rakentamiskustannusten perusteella
- Vesihuoltolaitokset ovat vasta alkaneet ottaa käyttöön enenevässä määrin erisuuruisia perus- ja liittymismaksuja
 - » **Kuntaliitto suosittelee erisuuruisten perus- ja liittymismaksujen käyttöönottamista!**

Taksan muodostaminen

- Taksan suositellaan laadittavan Kuntaliiton ja Vesilaitosyhdistyksen laatiman taksamallin mukaisesti
- Taksa vahvistetaan **toiminta-alueelle**
- Malli on saatavana: vvy.fi → Ohjeet, selvitykset ja mallit → Vesihuoltolaitoksen taksamalli
- Mallissa taksa koostuu käyttö-, perus- ja liittymismaksuista
- Lisäksi taksaan voi sisällyttää muita maksuja, esimerkiksi tonttijohdon ja kiinteistöpumppaamon rakentamiseen liittyviä maksuja sekä palvelumaksuja

Taksan muodostaminen

- Malliin on luotu laskukaavat perus- ja liittymismaksun määrittämiseksi → aiheuttamisperiaate toteutuu näitä soveltamalla
- Taksamallissa maksuihin vaikuttavat seuraavat tekijät
 - » Liittymismaksu: rakentamiskustannuksiin perustuva yksikköhinta, kiinteistön käyttötarkoitus, kerrosala, palveluiden käyttö sekä sijainti
 - » Perusmaksu: yksikköhinta, kiinteistön käyttötarkoitus, palveluiden käyttö sekä sijainti TAI vesimittarin kokoon (ja sijaintiin)

Taksan muodostaminen

- Kuntaliiton ja VVY:n taksamallin mukaan laaditussa taksassa voidaan käyttää alueellisia erisuuruisia maksuja
 - » Alueellinen kerroin maksuille TAI
 - » Erisuuruinen yksikköhinta eri alueilla
- Erisuuruiset maksut, kertoimet tai yksikköhinnat tulee määrittää yhdellä kertaa koko toiminta-alueelle → läpinäkyvyys
 - » Kustannuslaskenta: rakentamis- sekä ylläpito- ja hallinnointikustannukset → verrataan valittuun standardialueeseen
 - » Esimerkiksi vyöhykemalli → toiminta-alue jaetaan toisiaan vastaaviin vyöhykkeisiin

Taloussuunnittelu

Taloussuunnitelman laatiminen

- Taloussuunnitelmat laaditaan lyhyelle ja pitkälle aikavälille
 - » Kustannusten kohdentaminen
 - » Investoinnit, saneeraukset → hankintamenojen jaksottaminen
 - » Maksujen taso
- Laajennushankkeissa ja uusissa hankkeissa taloussuunnittelu on aloitettava ennen varsinaiseen hankkeeseen ryhtymistä → kustannustaso ja hankkeen toteuttamiskelpoisuus

Taloussuunnitelman laatiminen

- Varautuminen tulevaisuuden investointeihin → kustannukset arvioitava pitkälle tulevaisuuteen ja asetettava maksut riittävälle tasolle
- Kustannuslaskelmat: tietoa kustannuksista ja niiden syntypaikoista → reagoidaan tasojen muutokseen
- Lyhyen aikavälin taloussuunnitelma laaditaan vuosittain
- Pitkän aikavälin taloussuunnitelmaa seurataan vuosittain

Lisätietoja:

Projekti-insinööri Henna Luukkonen

Suomen Kuntaliitto

henna.luukkonen@kuntaliitto.fi

0503428075

